

Explorarea funcțiilor comunicării în medii diverse de învățare

Funcțiile limbii corespund situației comunicării lingvistice în perspectiva unuia dintre factorii comunicării (schemă propusă de către cercetătorul american Roman Jakobson):

- *emițător - funcția emotivă*
- *receptor – funcția conativă*
- *mesaj – funcția poetică*
- *cod - funcția metalingvistică*
- *context (sau referent)– funcția referențială*
- *canal de transmitere – funcția fatică*

Majoritatea textelor îndeplinesc mai multe funcții, dar hotărâtor pentru includerea într-un stil sau altul, este funcția dominantă :

- *emotivă în memorii, confesiuni, comentarii, interpretări critice*
- *conativă în ordine, decizii, regulamente, discursuri politice, predici, reclame*
- *poetică în operele literare, dar și în unele mesaje publicitare*
- *metalingvistică în analize gramaticale, în dicționare, în texte cu caracter didactic*
- *referențială- dominantă în comunicate oficiale, buletine, chestionare, referate, cronici*
- *fatică în saluturi și formule de conveniență, texte de receptare a mesajului telefonic.*

Atât pentru emițător, cât și pentru receptor (știind că rolurile se schimbă) este de importanță covârșitoare asigurarea unor contexte de comunicare adaptate cotidianului, pentru asigurarea transferului în formarea competențelor-cheie.

Este déjà cunoscută paradigma noilor coduri de comunicare bazate pe digitalizare, însă abordarea de aici nu-și propune să comenteze aspecte pe care le cunoaștem toți ; viteza de propagare a mesajelor nu mai ține de factorul uman, nu mai ținem pasul. Dacă în viitorul apropiat factorul uman nu va mai fi decidentul în construirea mesajelor, a informației, se vor schimba și teoriile privind factorii comunicării.

Rolul școlii, ca factor în educație, sprijinită de comunitate, se poate orienta mai mult către nevoile afective ale formabililor, într-o societate ce poate tinde spre celularitate. Iar aceste nevoi, general-umane, se bazează pe cunoaștere experiențială, din care fiecare își poate selecta ce-i este util în devenirea sa.

Un prim exemplu relevant îl reprezintă proiectele europene. Aceste parteneriate oferă medii de învățare necosmetizate în care elevii învață să comunice folosind competențe diverse. Începând cu procesele de selecție, prin care candidații își manifestă deschis dorința de implicare, apoi în

pregătirea mobilităților (presupun competențe antreprenoriale, lingvistice, sociale, civice, digitale). În timpul mobilităților, timpul limitat obligă la experimentarea unor soluții rapide, dar care pot fi rezultate ale unor analize de risc.

Bariere în decodificare sunt din ce în ce mai puține ; pentru limbi străine se folosește instrument de traducere scrisă sau vorbită ; pentru comunicare nonverbală există semne de uzanță internațională ; comunicarea paraverbală, prin emoticoane/meme-uri (ș.a.), au rol afectiv din ce în ce mai mare în transmitere și receptare de mesaj.

Atunci, rolul inefabil al factorului uman în comunicare se poate baza pe stimuli artistici (gusturi comune), ludici, prin împărtășirea unor impresii despre o călătorie, o expediție, un experiment.

Un țel comun generează idei inovatoare ; dacă țelul este pacifist, cu țintă (de exemplu) în conservarea mediului, comunicarea va avea predictibilitate, va forma grupuri de influență, adepți, formatori, formabili, activiști, stakeholderi.

O cauză sustenabilă, serios urmărită, va avea rol educativ, copiii vor da un sens vieții școlare.

Pentru că acum putem testa cu destulă acuratețe diferențe între news/fake-news, dacă reușim să răsucim corect resorturile afective ale comunicării, vom da sens educației formale-informale-actout...

Exemplul de bune-practici care ilustrează ideile de mai sus este experiența din tabăra ARC, pentru tineri români din diaspora.

Proiectul, ajuns la a XIV-a ediție, reunește în cinci locații din țară elevi veniți la invitația Direcției Românilor de Pretutindeni, în colaborare cu asociații culturale din diaspora, biserică, ONG-uri.

La Sulina s-au format în acest an 8 serii a câte 200 de participanți (aproximativ) : elevi, coordonatori, profesori români care susțin ateliere pe domenii-ca activități complementare. Există și voluntari-elevi și studenți din România și din diaspora. Tabăra durează șapte zile, pline de bună-dispoziție, energie, activități recreative, plajă.

Cuvântul-cheie este „*firesc*”; încă din prima seară, după prezentările de rigoare, grupurile sosite din Europa, Ucraina, Moldova, Canada, SUA, nu mai pot fi diferențiate. Vorbesc, comunică-mai bine zis- formează echipe sportive, dansează, se întâlnesc la ateliere, se plimbă, pictează, cântă împreună, stau la masă, glumesc, fac schimb de adrese.

Funcțiile comunicării sunt pe deplin valorificate. Unii dintre participanți repetă experiența și anul următor. De exemplu, grupul din Germania fusese anul trecut cu 9 elevi, iar anul acesta a ajuns la 30.

Se poate afirma că liantul comunicării în limba română este de ordin sufletesc : se simt bine, în siguranță, folosesc cât pot codul lingvistic-fără a fi automat corecți. Această stare de bine este cultivată anual pentru aproximativ 5000 de participanți, timp de două luni, în destinațiile selectate în diferite zone românești ale taberelor ARC.

Identitatea culturală a românilor de pretutindeni nu este rigid delimitată, nu se impun bariere conceptuale sau ideologice; aici se pot simți români, dar își folosesc dacă vor limba maternă a țării natale (Anglia, de exemplu). Funcțiile comunicării folosesc combustibil afectiv.

Dacă activitățile alese de către propunători dozează cu înțelepciune temele, scopul este atins, feedback-ul este pozitiv, sincer : „Ne place, vom reveni!”. Pentru că singurele restricții țin doar de securitatea fiecăruia, de respect reciproc, igienă, sănătate, bazele unei comunități cu principii.

Așa cum am scris la început, învățarea experiențială își probează valențele, probează teoriile. Teoriile pot fi modificate, dacă experiențele nu le probează. „Docendo discimus”.

Prof. Vasilica Pavel

Școala Gimnazială „Elena Doamna” Tulcea